

Dosarul nr.2rc-108/24
2-21042515-01-2rc-06112023

Prima instanță: Judecătoria Anenii Noi, sediul Central (jud. A. Mocanu)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. N. Budăi, I. Țurcanu, I. Cotruță)

DECIZIE

27 martie 2024

mun. Chișinău

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător

Judecători

Stela Procopciuc

Oxana Parfeni

Mariana Ursachi

examinând recursul declarat de Întreprinderea Municipală „Verdinoflor-Prim”, reprezentată de avocatul Leonid Popescu,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea pe Acțiuni „Apă–Canal Chișinău” împotriva Întreprinderii Municipale „Verdinoflor-Prim”, privind încasarea datoriei și a cheltuielilor de judecată,

împotriva încheierii din 16 martie 2023 și încheierii din 20 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respinsă cererea depusă de Întreprinderea Municipală „Verdinoflor-Prim”, reprezentată de avocatul Leonid Popescu, cu privire la scutirea de la plata taxei de stat, nu s-a dat curs cererii de apel și s-a acordat termen pentru achitarea taxei de stat și a încheierii din împotriva încheierii din 12 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a restituit cererea de apel depusă de Întreprinderea Municipală „Verdinoflor-Prim”, reprezentată de avocatul Leonid Popescu, din motivul că apelantul nu a îndeplinit în termen indicațiile instanței de apel din încheierea emisă în conformitate cu art. 368 alin. (1) din Codul de procedură civilă,

a c o n s t a t a t:

La 23 martie 2021, Societatea pe Acțiuni „Apă-Canal Chișinău” a depus cerere de chemare în judecată împotriva ÎM „Verdinoflor Prim” cu privire la încasarea datoriei și cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea 01 decembrie 2022 a Judecătoriei Anenii Noi, sediul Central, s-a admis acțiunea înaintată de Societatea pe Acțiuni „Apă-Canal Chișinău” împotriva ÎM „Verdinoflor Prim” cu privire la încasarea datoriei și cheltuielilor de judecată, ca fiind întemeiată.

S-a încasat de la ÎM „Verdinoflor Prim” în beneficiul Societății pe Acțiuni „Apă-Canal Chișinău” suma de 3 719 995,73 de lei cu titlu de datorie și suma de 50

000 de lei cu titlul de taxa de stat achitată de reclamant la depunerea cererii de chemare în judecată, în total suma de 3 769 995,73 de lei.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, prin intermediul oficiului poștal la 03 ianuarie 2022, avocatul Popescu Leonid în interesele ÎM „Verdinoflor Prim” a depus cerere de apel, însă nu a indicat motivele de fapt și de drept și nu a prezentat bonul de plată a taxei de stat.

Suplimentar a solicitat scutirea de la plata taxei de stat, pe motiv că ÎM „Verdinoflor Prim” se află într-o situație precară și lipsa mijloacelor bănești.

Prin încheierea din 16 martie 2023 Curții de Apel Chișinău, s-a respins cererea înaintată de avocatul Popescu Leonid în interesele ÎM „Verdinoflor Prim” privind scutirea de la plata taxei de stat pentru declararea apelului.

Nu s-a dat curs cererii de apel declarată de avocatul Popescu Leonid în interesele ÎM „Verdinoflor Prim” împotriva hotărârii Judecătoriai Chișinău sediul Centru, emisă la 01 decembrie 2022, în cauza civilă nr.2c-23/2021, intentată la cererea înaintată de Societatea pe Acțiuni „Apă-Canal Chișinău” împotriva ÎM „Verdinoflor Prim” cu privire la încasarea datoriei și cheltuielilor de judecată.

S-a oferit apelantului un termen rezonabil de 15 zile din data recepționării prezentei încheieri, pentru a depune, prin intermediul biroului de audiență al Curții de Apel Chișinău, cererea de apel motivată și bonul de plată a taxei de stat în cuantum de 37 500 de lei.

La 18 aprilie 2023 apelantul ÎM „Verdinoflor Prim” a depus cererea de apel motivată și repetat a solicitat scutirea de la plata taxei de stat, invocând starea materială precară și imposibilitatea achitării taxei de stat.

Prin încheierea din 20 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins cererea înaintată de ÎM „Verdinoflor Prim” privind scutirea de la plata taxei de stat pentru declararea apelului, s-a oferit apelantului un termen rezonabil de 15 zile din data recepționării prezentei încheieri, pentru a depune, prin intermediul biroului de audiență al Curții de Apel Chișinău, bonul de plată a taxei de stat în cuantum de 37 500 lei. S-a explicat părții apelante că, în cazul în care nu va lichida neajunsurile indicate în prezenta încheiere, în interiorul termenului acordat de instanță, cererea de apel nu va fi considerată depusă și împreună cu actele anexate, va fi restituită.

Încheierea nominalizată a fost recepționată de către reprezentantul apelantului ÎM „Verdinoflor Prim”, avocatul Popescu Leonid, la data de 03 august 2023, fapt confirmat prin avizul de recepție anexat la materialele cauzei (f.d. 9 vol. II). Cu toate acestea, partea apelantă în termenul acordat de instanță nu a înlăturat neajunsurile indicate în încheierea prin care nu s-a dat curs cererii de apel, deoarece nu a prezentat dovada de plată a taxei de stat nici până la data emiterii actualei încheieri.

Prin încheierea din 12 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, s-a restituit cererea de apel depusă de Întreprinderea Municipală „Verdinoflor-Prim”, reprezentată de avocatul Leonid Popescu, împotriva hotărârii din 01 decembrie 2022 a Judecătoriai Anenii Noi, sediul Central, din motivul neînlăturării, în interiorul termenului acordat de instanță, a neajunsurilor indicate în încheierea din 20 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău.

La 13 octombrie 2023, prin intermediul poștei (f.d.48, vol. II), Întreprinderea Municipală „Verdinoflor-Prim”, reprezentată de avocatul Leonid Popescu, a depus

cerere de recurs împotriva încheierilor din 16 martie 2023, 20 aprilie 2023 și 12 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea încheierilor contestate, admiterea cererii cu privire la scutirea de la plata taxei de stat și restituirea cauzei la instanța de apel pentru judecarea apelului în fond, în același complet de judecată.

În motivarea recursului, recurentul a invocat că, situația materială a recurentului este una precară, ceea ce se confirmă prin certificatul anexat, la cererea privind scutirea parțială de la plata taxei de stat, care confirmă că contul Întreprinderii Municipale „Verdinoflor-Prim” este blocat.

Recurentul a mai susținut că, consideră că prin neeliberarea cel puțin parțială de la plata taxei de stat duce la îngrădirea accesului la un tribunal, fapt ce în consecință este o încălcare a art. 6 paragraful 1 din Convenție.

Copia recursului declarat a fost expediată în adresa intimatului la data de 06 noiembrie 2023 (f.d.52, vol. II).

La 16 noiembrie 2023, Societatea pe Acțiuni „Apă-Canal Chișinău”, și-a valorificat drepturile sale procedurale și a depus referință la recursul depus de Întreprinderea Municipală „Verdinoflor-Prim”, prin care a indicat că consideră recursul neîntemeiat, și care urmează a fi respins, cu menținerea actului judecătoresc contestat.

În conformitate cu art. 425 Cod de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Instanța de apel a adoptat încheierea de restituire a cererii de apel în data de 12 septembrie 2023, iar cererea de recurs a fost depusă la 13 octombrie 2023.

Materialele cauzei atestă expedierea prin intermediul poștei electronice către recurent și reprezentatul recurentului a copiei încheierii instanței de apel, prin scrisoarea datată cu 28 septembrie 2023 (f.d. 17). Astfel, recursul este declarat în termen.

Verificând legalitatea actului judecătoresc contestat prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborate cu normele de drept, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție concluzionează de a respinge recursul cu menținerea încheierii contestate, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 426 alin.(3) din Codul de procedură civilă, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza copiei certificate sau electronice a dosarului, pe baza recursului și a referinței la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

În temeiul art. 427 lit. a) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să respingă recursul și să mențină încheierea.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție relevă că, hotărârea din 01 decembrie 2022 a Judecătoriei Anenii Noi, sediul Central, a fost contestată cu apel de către ÎM „Verdinoflor Prim”, reprezentată de avocatul Popescu Leonid, depunând în acest sens cerere de apel la 30 decembrie 2022,

În conformitate cu prevederile art. 364 alin. (1) din Codul de procedură civilă, cererea de apel se depune în scris la instanța judecătorească a cărei hotărâre se atacă,

cu plata taxei de stat și/sau a taxei de timbru în cazul în care apelul se impune cu taxă, în condițiile legii.

În conformitate cu prevederile art. 368 alin. (1) din Codul de procedură civilă, dacă cererea de apel nu întrunește condițiile prevăzute la art.364 și 365 și dacă cererea este depusă fără plata taxei de stat, instanța de apel, în termen de 10 zile de la repartizarea dosarului, dispune printr-o încheiere, fără înștiințarea participanților la proces, să nu se dea curs cererii, acordând apelantului un termen pentru lichidarea neajunsurilor.

În contextul normei de drept precitate, prin încheierea din 16 martie 2023 Curții de Apel Chișinău, s-a respins cererea înaintată de avocatul Popescu Leonid în interesele ÎM „Verdinoflor Prim” privind scutirea de la plata taxei de stat pentru declararea apelului.

Nu s-a dat curs cererii de apel declarată de avocatul Popescu Leonid în interesele ÎM „Verdinoflor Prim” împotriva hotărârii Judecătorei Chișinău sediul Centru, emisă la 01 decembrie 2022, în cauza civilă nr.2c-23/2021, intentată la cererea înaintată de Societatea pe Acțiuni „Apă-Canal Chișinău” împotriva ÎM „Verdinoflor Prim” cu privire la încasarea datoriei și cheltuielilor de judecată.

S-a oferit apelantului un termen rezonabil de 15 zile din data recepționării prezentei încheieri, pentru a depune, prin intermediul biroului de audiență al Curții de Apel Chișinău, cererea de apel motivată și bonul de plată a taxei de stat în cuantum de 37 500 de lei.

La 18 aprilie 2023 apelantul ÎM „Verdinoflor Prim” a depus cererea de apel motivată și repetat a solicitat scutirea de la plata taxei de stat, invocând starea materială precară și imposibilitatea achitării taxei de stat.

Prin încheierea din 16 martie 2023 Curții de Apel Chișinău, a fost respinșă cererea înaintată de avocatul Popescu Leonid în interesele ÎM „Verdinoflor Prim” privind scutirea de la plata taxei de stat pentru declararea apelului. Nu s-a dat curs cererii de apel și s-a oferit apelantului un termen rezonabil de 15 zile din data recepționării încheierii, pentru a depune, prin intermediul biroului de audiență al Curții de Apel Chișinău, cererea de apel motivată și bonul de plată a taxei de stat în cuantum de 37 500 de lei.

Prin încheierea din 20 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, a fost respinșă cererea înaintată de ÎM „Verdinoflor Prim” privind scutirea de la plata taxei de stat pentru declararea apelului, fiind explicat părții apelante, că în caz dacă nu va prezenta dovada achitării taxei de stat în termenul acordat (adică până la 27 iulie 2023), cererea de apel nu va fi considerată depusă și împreună cu actele anexate va fi restituită.

Din conținutul încheierilor recurate rezultă că respingerea cererii de scutire de plata taxei de stat a fost generată de faptul că apelantul nu a prezentat probe pentru a confirma imposibilitatea achitării taxei de stat. Simpla referire și invocare a părții apelante privind incapacitatea de plată, nu poate fi admisă ca o situație dovedită, privind imposibilitatea apelantului de a îndeplini obligația impusă de lege în acest sens.

În conformitate cu art. 85 alin. (4) din Codul de procedură civilă, în funcție de situația materială și de probele prezentate în acest sens, persoana fizică sau juridică

este scutită de către judecător (de către instanța judecătorească) de plata taxei de stat sau de plata unei părți a ei.

Din sensul acestei norme de drept rezultă, că instanța de judecată, în vederea neîngrădirii dreptului părților privind accesul liber la justiție, la cerere, poate scuti persoana fizică sau juridică de plata taxei de stat, în urma justificării situației materiale a acesteia. Scutirea poate fi totală sau parțială, apreciindu-se în dependență de cerere și de dovezile prezentate.

Instanța de recurs menționează că, taxa de stat nu este un impediment al accesului liber la justiție, atât timp cât statul asigură aplicarea eficientă și uniformă a prevederilor normative referitoare la cuantumul taxei de stat, la scutirile de taxa de stat dispuse din oficiu ori la solicitarea persoanei interesate. Dreptul de acces la un tribunal consacrat de art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului urmează a fi înțeles ca un drept de acces concret și efectiv, ceea ce determină instanța de judecată de a supune adresarea oricărei persoane în justiție cu o restricție pecuniară clară și concretă, evidențiind-o în conținutul încheierii de contestare a neajunsurilor la adresarea cu un instrument de atac, urmărind scopul de respectare a echilibrului între necesitatea asigurării bunei administrări în justiție și proporționalitatea unei astfel de restricții.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a accentuat în argumentarea soluției din cauza *Kreuz vs Polonia* (28249/95), faptul că dreptul de acces la o instanță de judecată nu are un caracter absolut, fiind normal și dezirabil ca acesta să fie supus anumitor limitări, potrivit forței de reglementare legislativă specifice oricărui stat de drept. Astfel, pot exista limitări de natură procedurală, precum imperativul parcurgerii unei proceduri prealabile și chiar limitări de natură financiară, precum impunerea unor taxe judiciare. Importantă rămâne însă rezonabilitatea acestor limitări, ele trecând limitele convenționale atunci când restricționează accesul la justiție în asemenea mod încât aduc atingere însăși esenței dreptului consacrat în beneficiul tuturor justițiabililor. În acest sens, este respinsă teza ce echivalează dreptul de acces la justiție cu gratuitatea actului de justiție.

Din sensul normelor citate rezultă că instanța de judecată poate să scutească persoana juridică de plata taxei de stat, în dependență de situația ei materială, în cererea de scutire urmând a fi expuse circumstanțele care justifică solicitarea și anexate probe pertinente, care să confirme că este în imposibilitate de a achita taxa de stat.

Prin urmare, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reiterează că, solicitând scutirea de la plata taxei de stat recurentul-apelant, nu a anexat probe pertinente care să confirme că este în imposibilitate de a achita taxa de stat.

Din perspectiva celor menționate supra, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, constată că instanța de apel justificat a respins scutirea de la achitarea taxei de stat la depunerea cererii de apel înaintate de avocatul Popescu Leonid în interesele ÎM „Verdinoflor Prim”, deoarece solicitarea apelantului, privind scutirea de la achitarea taxei de stat, a fost înaintată fără a fi invocate motive în acest sens și fără prezentarea probelor, care să demonstreze temeinicia cerinței numite, or, simpla referire și invocare a părții apelante privind incapacitatea de plată, nu poate fi admisă ca o situație dovedită, privind imposibilitatea apelantului de a îndeplini

obligăția impusă de lege în acest sens. Totodată, titularul cererii de apel în suportul solicitării vizate nu a prezentat probe concludente și pertinente ce ar confirma imposibilitatea achitării taxei de stat.

În concluzie, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține ca fiind justă respingerea de către instanța de apel a cererii de scutire de la plata taxei de stat în circumstanțele lipsei probelor în acest sens.

La fel, Completul de remarcă că, încheierea prin care a fost respinsă cererea depusă de avocatul Popescu Leonid în interesele ÎM „Verdinoflor Prim”, cu privire la scutirea de la plata taxei de stat și s-a comunicat părții apelante despre necesitatea înlăturării neajunsurilor indicate în partea descriptivă, acordându-i pentru aceasta un termen de 15 zile calendaristice, calculat din momentul comunicării încheierii, a fost comunicată apelantului, însă, în termenul acordat, recurentul nici reprezentantul acestuia nu au îndeplinit indicațiile instanței de apel și nu au prezentat dovada achitării taxei de stat.

Urmare, prin încheierea din 20 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, a fost respinsă cererea înaintată de ÎM „Verdinoflor Prim” privind scutirea de la plata taxei de stat pentru declararea apelului, fiind explicat părții apelante, că în caz dacă nu va prezenta dovada achitării taxei de stat în termenul acordat (adică până la 27 iulie 2023), cererea de apel nu va fi considerată depusă și împreună cu actele anexate va fi restituită.

Încheierea nominalizată a fost comunicată reprezentantului apelantului ÎM „Verdinoflor Prim”, avocatul Popescu Leonid, la data de 03 august 2023, fapt confirmat prin avizul de recepție anexat la materialele cauzei (f.d. 9 vol. II). Cu toate acestea, partea apelantă în termenul acordat de instanță nu a înlăturat neajunsurile indicate în încheierea prin care nu s-a dat curs cererii de apel, deoarece nu a prezentat dovada de plată a taxei de stat nici până la data emiterii actualei încheieri.

Prin încheierea din 12 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, cererea de apel declarată de Întreprinderea Municipală „Verdinoflor-Prim”, reprezentată de avocatul Leonid Popescu, împotriva hotărârii din 01 decembrie 2022 a Judecătoriei Anenii Noi, sediul Central, a fost restituită în temeiul art. 369 alin. (1) lit. a) Cod de procedură civilă.

Din conținutul încheierii recurate rezultă că, restituirea cererii de apel a fost generată de faptul că apelantul nu a îndeplinit în termen indicațiile instanței dispuse prin încheierea sa din 20 aprilie 2023, emisă în conformitate cu prevederile art. 368 alin. (1) Cod de procedură civilă, în interiorul termenului acordat.

Sub acest aspect, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că, încheierea instanței de apel este emisă în conformitate cu prevederile legislației în vigoare. Or, în virtutea obligației impuse de lege, apelantul nu s-a conformat și nu a executat integral încheierea din 20 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău în termenul stabilit, din care considerente, instanța de recurs apreciază dispoziția instanței de apel privind restituirea cererii de apel în temeiul art. 369 alin. (1) lit. a) Cod de procedură civilă, legală și întemeiată.

Colegiul reține că, apelantul a avut timp suficient și posibilitate de a înlătura integral și în termen neajunsurile menționate în încheierea din 22 iunie 2023 a Curții de Apel Chișinău însă, nu a ținut cont de prevederile art. 56 alin (3) și 61 alin. (1)

Cod de procedură civilă, care indică că, părțile sunt obligate să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale. Instanța judecătorească pune capăt oricărui abuz de aceste drepturi dacă prin abuz se urmărește tergiversarea procesului sau inducerea sa în eroare.

În această ordine de idei Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție relevă că termenul de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța (judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte, în conformitate cu art.110 Cod de procedură civilă, iar dreptul de a efectua actul de procedură încetează odată cu expirarea termenului prevăzut de lege ori stabilit de instanța judecătorească (judecător), în conformitate cu art.113 alin.(1) Cod de procedură civilă.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că instanța de apel a creat posibilități egale, suficiente și adecvate în folosirea mijloacelor procedurale întru susținerea poziției ambelor părți și nu a defavorizat nici o parte.

În conformitate cu art. 27 alin.(1) Codul de procedură civilă, disponibilitatea în drepturi se afirmă în posibilitatea participanților la proces, în primul rând a părților, de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus judecării, precum și de a dispune de drepturile procedurale, de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare.

În această ordine de idei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție conchide că argumentele invocate în cererea de recurs, indică direct la nerespectarea de către recurent a drepturilor sale procedurale și eschivarea de la îndeplinirea actelor de procedură, în măsura stabilită de normele de drept procedural și nu pot fi acceptate de către instanța de recurs în vederea casării actului judecătoresc contestat.

Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție accentuează că o asemenea soluție este compatibilă cu standardele înserate în textul art. 6§1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, stabilind în jurisprudența degajată că în situația în care legislația procesuală permite declararea apelului împotriva hotărârii instanței de fond, instanța superioară poate restricționa dreptul la apel doar dacă constată că apelul respectiv nu corespunde cerințelor legale aplicabile (speța Tudor-Comerț c. Moldovei, hotărârea din 04 noiembrie 2008, definitivă din 04 februarie 2009).

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că încheierile recurate sunt întemeiate și legale, iar argumentele invocate de către recurent sunt neîntemeiate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul declarat de Întreprinderea Municipală „Verdino-flor-Prim”, reprezentată de avocatul Leonid Popescu, și a menține încheierea din 16 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău, încheierea din 20 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău și încheierea din 12 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău.

În conformitate cu prevederile art. 424 alin.(2), art. 427 lit. a), art. 428 din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se respinge recursul declarat de Întreprinderea Municipală „Verdinoflor-Prim”, reprezentată de avocatul Leonid Popescu.

Se menține încheierea din 16 martie 2023 și încheierea din 20 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respinsă cererea depusă de Întreprinderea Municipală „Verdinoflor-Prim”, reprezentată de avocatul Leonid Popescu, cu privire la scutirea de la plata taxei de stat, nu s-a dat curs cererii de apel și s-a acordat termen pentru achitarea taxei de stat și a încheierea din 12 septembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a restituit cererea de apel, depusă de Întreprinderea Municipală „Verdinoflor-Prim”, reprezentată de avocatul Leonid Popescu, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Societatea pe Acțiuni „Apă–Canal Chișinău” împotriva Întreprinderii Municipale „Verdinoflor-Prim”, privind încasarea datoriei și a cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Mariana Ursachi